

Benchmarking i svineproduktionen

Svineproducenternes resultater kan variere meget. Ved at anvende benchmarking kan den enkelte producent se, hvor resultaterne afviger, og ikke mindst hvor det eventuelt er muligt at opnå forbedringer.

Tema

> Anders B. Hummelose,
Agri Nord

Med benchmarking kan svineproducenterne se, hvordan de andre gør, tage ved lære af hinanden og dermed selv forbedre systemer og produktion.

Hvad er benchmarking?

Benchmarking er en systematisk sammenligning med henblik på erfaringsudveksling, forbedring af systemer og produktion. Man kan også sige det på en anden måde - at lære er "best practice" for at se, hvordan de bedste producerer, tage ved lære af dem og dermed selv blive bedre.

Ved brug af benchmarking er det således muligt at lave en best practice i forhold til sammenlignelige grupper af eksempelvis smågriseproducenter eller slagtesvineproducenter.

Hvad gør man så i svineproduktionen?

Systematisk sammenligning indebærer ved benchmarking, at der fastlægges et fikspunkt

eller en norm, som kan benyttes som sammenligningsgrundlag. Inden for Dansk Landbrugsrådgivning har man flere muligheder for at lave benchmarking i svineproduktionen og mellem svinebedrifterne.

Såfremt man får lavet regnskab i Ø90, er der heri en række muligheder for at lave analyser, der sammenligner den enkelte bedrift med sammenlignelige grupper. Herudfra kan man vurdere, hvordan produktionsresultater er, og hvor man skal have fokus for at optimere produktionen samt det økonomiske udbytte. Det er vigtigt at have øje for, hvad målet er for den enkelte, da en høj produktionseffektivitet ikke altid nødvendigvis giver den bedste økonomiske bundlinje.

En anden mulighed er at tage udgangspunkt i Business Check tallene og en analyse heraf, som VSP har udarbejdet. Ud fra dette kan der opstilles benchmarking, som kan bruges på den enkelte bedrift.

Analyse af Business Check tal fra 2005 til 2009

Smågriseproducenter med produktion af 30 kg grise

Dækningsbidraget pr. årssø i perioden fra 2005 til 2009 fremgår af figur 1. Herunder er der for hvert enkelt år vist, hvad dækningsbidraget er for 1. kvartil, 3. kvartil samt medianen. 1. kvartil er lig med dækningsbidraget for nummer 25 ud af 100.

Ligeledes viser medianen dækningsbidraget for den midterste af de medtagne bedrifter, mens

3. kvartil viser, hvad dækningsbidraget er for nummer 75 ud af 100. 3. kvartil angiver således ikke, hvad gennemsnittet er for den bedste fjerdedel, men hvilket dækningsbidrag man skal over for at ligge i den bedste fjerdedel. Og ligeledes viser medianen, hvilket dækningsbidrag man skal over for at være bedre end halvdelen.

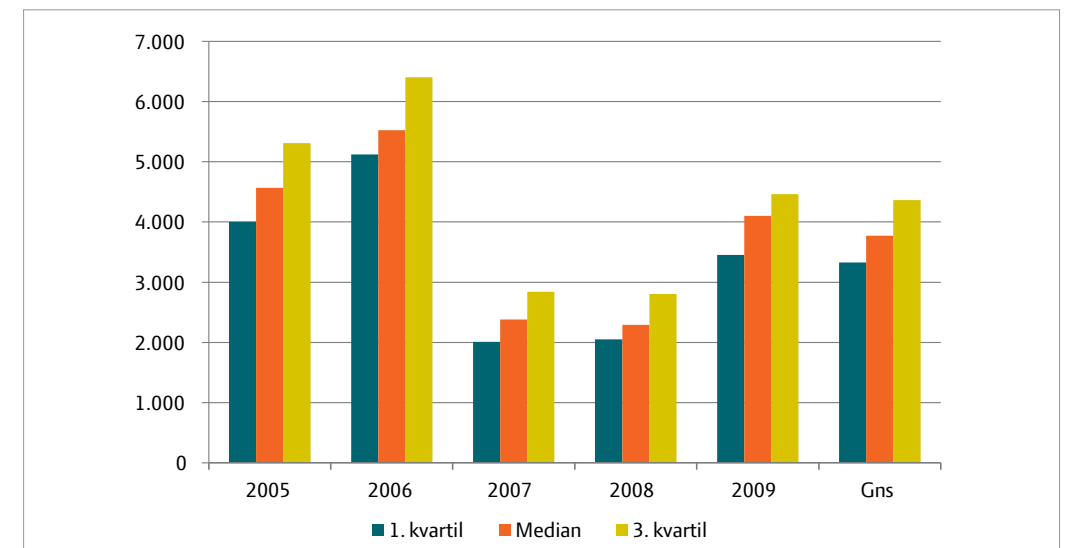
Fordelen ved denne måde at præsentere data på er, at resultater, der afviger meget fra, hvad den gennemsnitlige producent opnår, ikke er med til at forskyde gennemsnittet eller forrykke resultatet.

Resultatet ved 3. kvartil må således ikke forveksles med gennemsnitsresultatet for de bedste 25 %. Derfor er forskellen mellem 1. og 3. kvartil også mindre end, hvis man havde

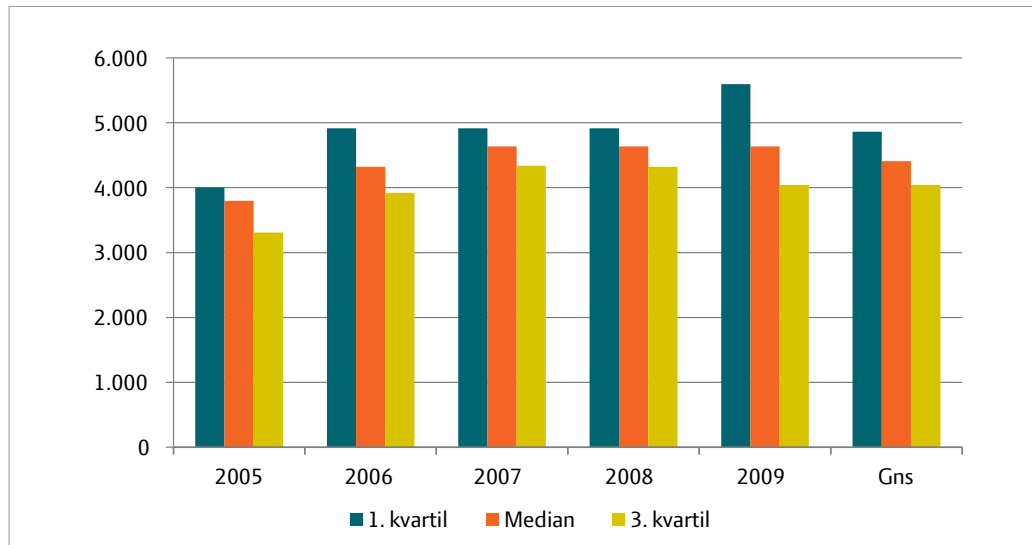
anvendt gennemsnittet for bedste og dårligste fjerdedel. Til gengæld må det forventes, at medianen er tæt på gennemsnittet, hvilket også er tilfældet.

Det er værd at bemærke, at der ikke her er tale om de samme bedrifter, der altid er den bedste eller dårligste, men at der for hver enkelt omkostningspost er set på den aktuelle omkostning.

Dækningsbidraget for medianen var i perioden fra 2005 til 2009 på 3.800 kr. Havde man over 4.400 kr. i dækningsbidrag, lå man i den bedste fjerdedel, og hvis man havde under 3.300 kr., lå man i den dårligste fjerdedel. Der er således omkring 1.100 kr. eller ca. en fjerdedel af dækningsbidraget i forskel på, om man lå i den dårligste eller den bedste fjerdedel.

Figur 1. Dækningsbidrag, kr. pr. årssø. Median og 1- og 3. kvartil er vist.

Figur 2. Krav til dækningsbidrag kr. pr. årso.

Krav til dækningsbidrag pr. årso

Krav til dækningsbidrag pr. årso er opgjort til 4.400 kr. for medianen. Dette beløb skal dække de samlede kapacitets- og kapitalomkostninger, så resultatet lige bliver 0 kr. De bedste havde et krav på 4.000 kr., og de dårligste et krav på 4.900 kr., altså ca. 900 kr. i forskel. Det viser, at produktionsøkonomien i perioden ikke har været god, da dækningsbidraget har været lavere end kravet hertil, og resultatet pr. årso har derfor været negativt.

Kapacitetsomkostninger

Kapacitetsomkostninger pr. årso er opgjort til 3.300 kr. for

medianen. De bedste anvendte 2.900 kr., mens de dårligste brugte 3.900 kr. Tilsvarende beregninger er foretaget på de enkelte grupper af kapacitetsomkostninger, dvs. energi, vedligeholdelse, løn, forsikringer og diverse kapacitetsomkostninger. Resultaterne er dog ikke medtaget her.

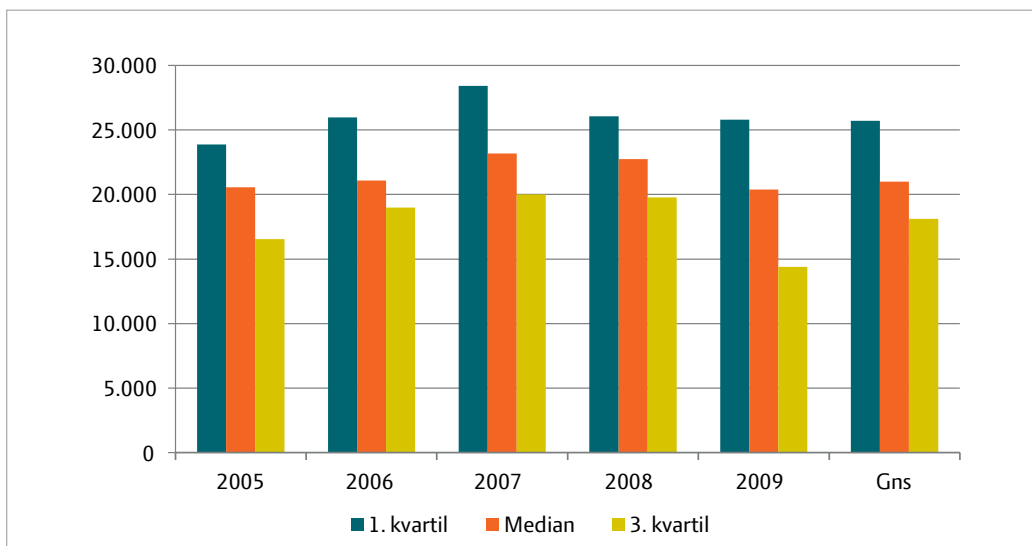
Rente- og lejeomkostninger

Medianen brugte 1.000 kr. på renter og leje, mens de bedste kun brugte 800 kr., og de dårligste brugte 1.300 kr. Det skal her bemærkes, at renteudgiften er beregnet ud fra den bundne kapital og aflønnet med den aktuelle rente på bedriften.

Kapital bundet pr. årso

Kapital bundet pr. årso er de investerede midler i bygninger, inventar og driftsmidler, der vedrører svineproduktionen. Medianen angiver, at der er bundet godt 21.000 kr. pr. årso. I perioden har besætningerne med mindst kapital haft bundet 17.739 kr. eller mindre, mens de med mest har haft bundet godt 26.000 kr. eller mere, en forskel på ca. 50 %.

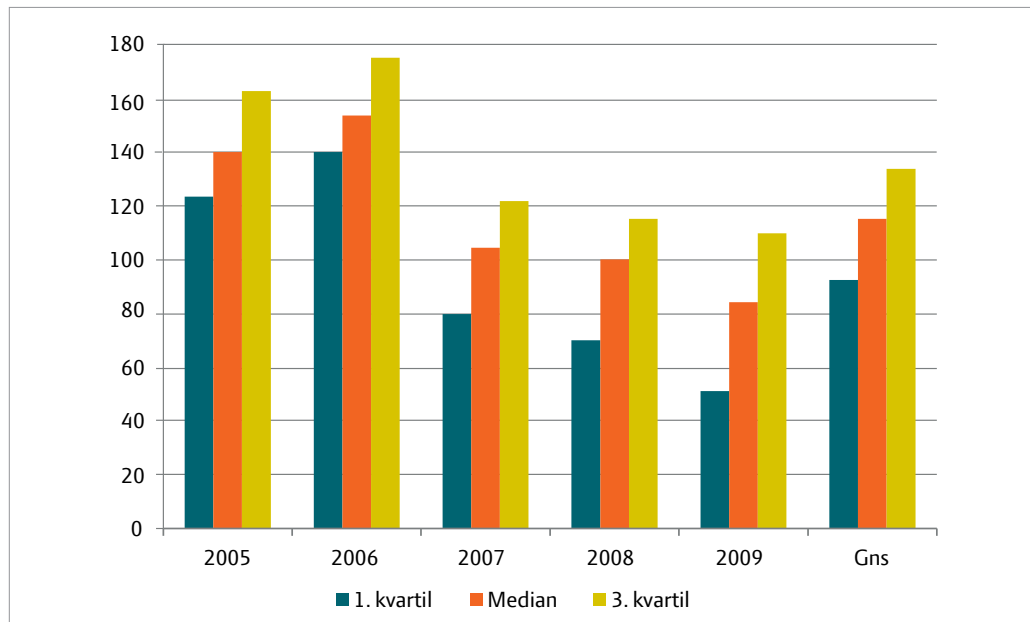
Tema

Figur 3. Kapital bundet, kr. pr. årso.

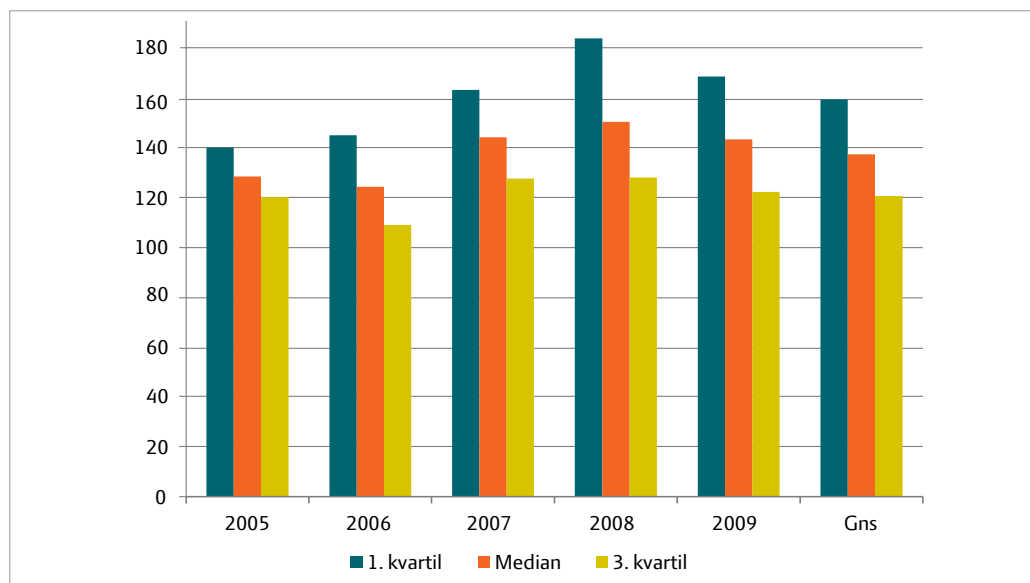

Man kan lave benchmarking på de enkelte grupper af kapacitetsomkostninger, f.eks. løn, forsikringer og energiforbrug, og dermed finde ud af præcis, hvor der kan tjenes penge.

Figur 4. Dækningsbidrag, kr. pr. slagtesvin. Median og 1. og 3. kvartil er vist.

Tema

Figur 5. Krav til dækningsbidrag kr. pr. slagtesvin.

Slagtesvineproducenter

Dækningsbidrag

112 slagtesvineproducenter, som indgik i analysen, havde i perioden fra 2005 til 2009 et medandækningsbidrag på 117 kr., hvoraf den bedste kvartil havde et på 137 kr. og den dårligste et på 93 kr. En spredning på omkring 20 %. Dækningsbidraget for de enkelte år fremgår af figur 4.

Kravet til dækningsbidrag pr. slagtesvin

Set over den 5-årige periode har der været krav til dækningsbidraget for at dække kapacitets- og kapitalomkostninger på 138 kr. pr. slagtesvin. Dette varierer dog, så den bedste fjerdedel kunne nøjes med 121 kr. eller

mindre, mens den dårligste fjerdedel skulle have over 160 kr. for at have et positivt afkast fra slagtesvineproduktionen. Samlet set har det i perioden ikke været muligt at opnå et positivt resultat ved slagtesvineproduktionen.

Kapacitetsomkostninger

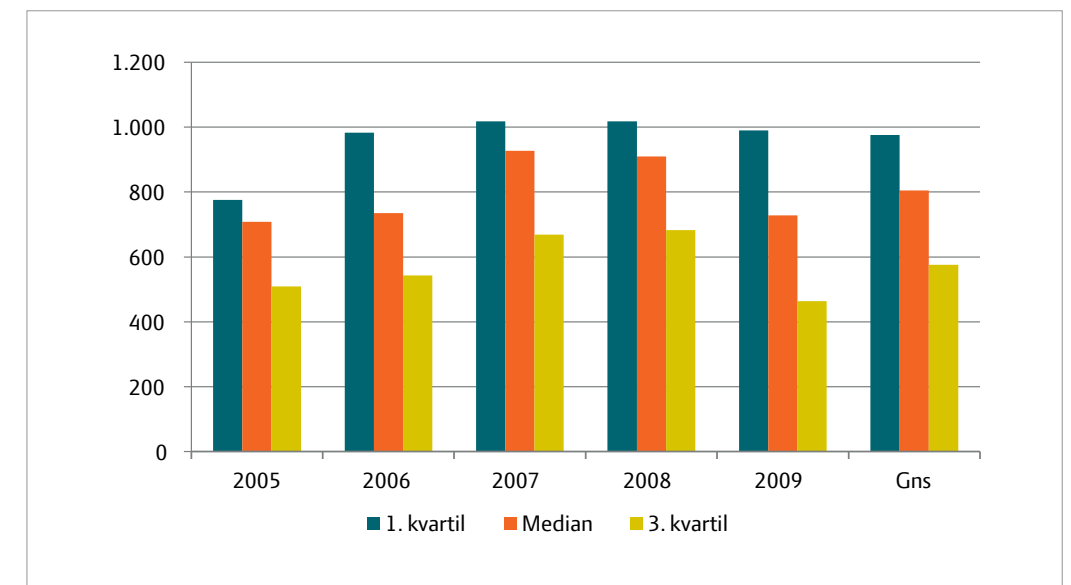
Kapacitetsomkostningerne i alt for medianen er opgjort til 98 kr., de bedste brugte 79 kr., mens de dårligste brugte 121 kr. Der er således stor variation i omkostninger, om man ligger i den bedste eller dårligste fjerdedel. Resultaterne for de enkelte grupper af kapacitetsomkostninger er ligeledes blevet beregnet, men er ikke medtaget her.

Rente- og lejeomkostninger

Medianen brugte 39 kr. på renter og leje, mens de bedste brugte 31 kr. og de dårligste brugte 47 kr. Det skal igen understreges, at renteudgiften er beregnet ud fra den bundne kapital og aflønnet med den aktuelle rente på bedriften.

Kapital bundet pr. produceret slagtesvin

For medianen er der bundet 800 kr. pr. slagtesvin, mens den fjerdedel af bedrifter, der har bundet mindst, har bundet 600 kr. eller mindre. De, der har bundet mest, har bundet knap 1.000 kr. eller mere pr. enhed. Det svarer til en spredning på godt 20 %.

Figur 6. Kapital bundet kr. pr. slagtesvin.

Hvordan bruges resultaterne til benchmarking?

Resultaterne er brugt til at vise eksempler på benchmarking i forhold til den bedste kvartil. Herved vises det, hvor svineproducenten i eksemplet afviger fra denne gruppes resultater, og ikke mindst hvor meget det er muligt at "hente" / tjene ekstra, såfremt man havde gruppens produktionstekniske- og økonomiske resultater.

Søer med smågrise

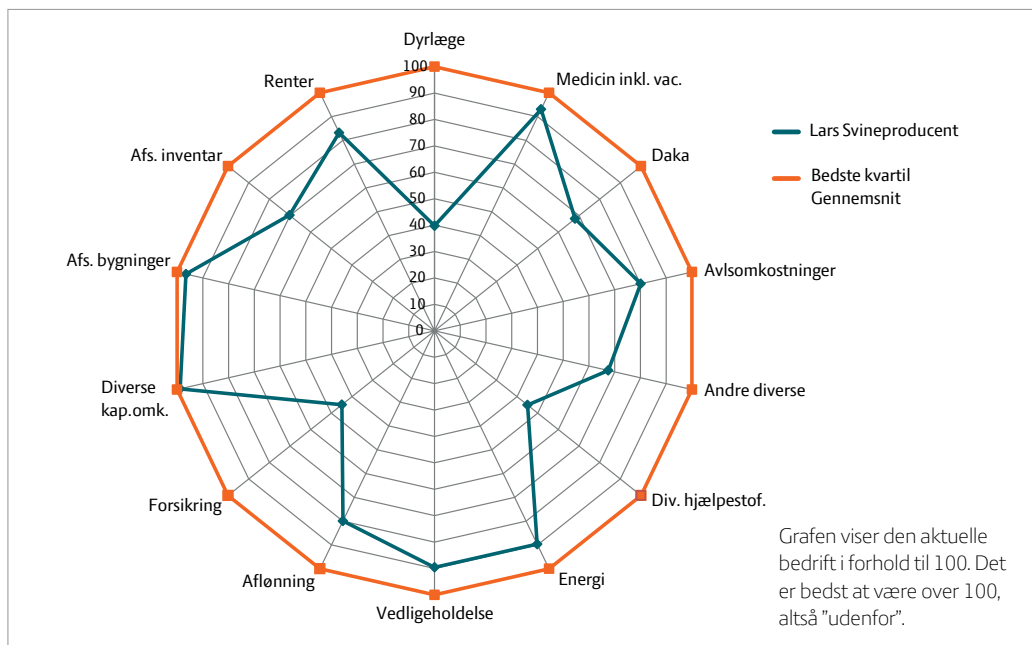
Lars Svineproducent har 700 årssøer og sammenligner sig med den bedste kvartil. Det vil sige, hvordan resultaterne er i forhold til en producent, der lige akkurat er i den bedste fjerdedel. Analysen sker på baggrund af fremskrevne tal, hvilket vil sige, at den gennemsnitlige årlige forbedring i produktionsresultater er indregnet i analysen.

I tabel 1 sammenligner Lars sig med den bedste kvartil, og her er så muligt at se, hvordan han ligger i forhold til de bedste. Her ses, at Lars mangler meget i at nå i gruppen med den bedste fjerdedel. På stort set alle områder skal han forbedre sig. Han producerer 1 gris mindre pr. årssø, har større foderforbrug, større dødelighed blandt søerne og ikke mindst et noget større arbejdsforbrug.

Der er således mange penge at hente på omkostningssiden. Over 500.000 kr. i alt eller over 700 kr. pr. årssø skal der findes, såfremt han vil i den bedste kvartil.

Tabel 1. Benchmarking af effektivitet og økonomi pr. årssø med produktion af 30 kg grise.

Data fra landmand:		Lars Svineproducent	
Jeg ønsker analyse af effektivitetstal på baggrund af:		Fremskrevet	
Antal årssøer		700	
	Produktionstal pr. årssø	Bedste kvartil	Mulig forbedring
Fravænnede grise pr. årssø	30,0	31,0	1,0
Kuld pr. årssø	2,3	2,3	0,0
Vægt ved fravæning	7,0	7,3	0,3
Gram daglig tilvækst	470	479	9,0
FE pr årssø	1.600	1.416	184
FE pr. kg tilvækst smågrise	1,70	1,84	-
Pct. døde indtil fravæning	10,0	11,3	-
Pct. døde efter fravæning	3,0	1,6	1,4
Pct. døde søer	9,0	7,5	1,5
Spildfoderdage pr. kuld	14,0	11,7	2,3
Faringsprocent	89,0	90,3	1,3
Arbejdsforbrug, timer	12,2	8,6	3,6
	Omkostninger pr. årssø	Bedste kvartil	Mulig samlet forbedring i alt pr. år
Dyrlæge	75	47	19.740 kr.
Medicin inkl. vaccine	300	281	13.650 kr.
Daka	50	38	8.470 kr.
Avlsomkostninger	200	167	23.240 kr.
Andre diverse	150	113	25.760 kr.
Div. hjælpemidler	33	21	8.190 kr.
Energi	350	317	22.956 kr.
Vedligeholdelse	200	181	13.197 kr.
Aflønning	1.600	1.333	187.089 kr.
Forsikring	120	77	29.852 kr.
Diverse kapacitetsomkostninger	170	168	1.393 kr.
Afskrivning bygninger	400	387	9.384 kr.
Afskrivning inventar	450	347	72.267 kr.
Renter	800	685	80.339 kr.
I alt			515.525 kr.

Figur 7. Benchmarking af produktionsøkonomi.

Tema

Figur 7 viser, hvordan tallene ser ud grafisk, og kan være med til at give et hurtigt og godt visuelt overblik. Den blå streg viser Lars' resultat, og hvordan det ser ud i forhold til sammenligningsgruppen, der er vist med orange, og som er lig med 100 %.

Slagtesvin

Tilsvarende er der vist en beregning ved produktion af slagtesvin. I tabel 2 er vist, hvordan produktionsresultaterne og økonomien er ved Lars Svineproducent's slagtesvineproduktion.

I første del kan man se, at den daglige tilvækst skal være højere, såfremt han vil være i

den bedste kvartil, og ligeledes skal foderforbruget pr. kg tilvækst reduceres, og det er her, han bør satse!

Til gengæld er antal døde fint lavt, og tilsvarende har han en høj kødprocent.

På omkostningssiden er det dog muligt at spare penge på næsten alle områder, såfremt han var i denne bedste kvartil. Primært kan han spare på lønomkostningerne, og ligeledes har han høje renteomkostninger og afskrivninger. I alt kan bundlinjen forbedres med ca. 17 kr. pr. slagtesvin eller godt 200.000 kr. årligt ved produktion af de 12.000 slagtesvin.

Tabel 2. Benchmarking af effektivitet og økonomi pr. slagtesvin.

Data fra landmand:	Lars Svineproducent		
Jeg ønsker analyse af effektivitetstal på baggrund af:	Fremskrevet		
Årlig produktion af slagtesvin:	12.000		
	Effektivitetstal pr. slagtesvin	Bedste kvartil	Mulig forbedring
Daglig tilvækst	930	987	57
Foderforbrug, FEs pr. kg. tilvækst	2,80	2,76	0,04
Døde og kasserede, pct.	1,5	2,4	-
Vægt ved indsættelse	31,0	34,8	-
Gns. slagtevægt	82,0	83,9	1,9
Gns. kødprocent	62,0	60,9	-
Arbejdsforbrug, minutter	8,0	7,0	1,0
	Omkostninger pr. slagtesvin	Bedste kvartil	Mulig samlet forbedring i alt pr. år
Dyrlæge	1,00	0,84	1.920 kr.
Daka	0,90	1,24	0 kr.
Medicin	2,00	1,50	6.000 kr.
Andre diverse omkostninger	2,00	1,31	8.280 kr.
Energi	9,00	7,90	13.182 kr.
Vedligeholdelse	6,00	6,55	0 kr.
Aflønning	32,00	27,55	53.387 kr.
Forsikring	3,10	2,64	5.509 kr.
Diverse kapacitetsomkostninger	6,00	5,61	4.662 kr.
Afskrivninger bygninger	18,00	13,06	59.335 kr.
Afskrivninger inventar	7,00	9,66	0 kr.
Renter	30,00	25,09	58.872 kr.
I alt			211.147 kr.

Kontakt din lokale svinerådgivning, sammenlign dig med kollegerne og find dit potentiale.

God fornøjelse samt held og lykke med at finde og gøre noget ved indsatsområderne hos dig!